03/10/2020

«Σήμερα ή ο Θεός πάσχει ή ήλθε το τέλος του κόσμου»

/ Πνευματικά Αποσπάσματα

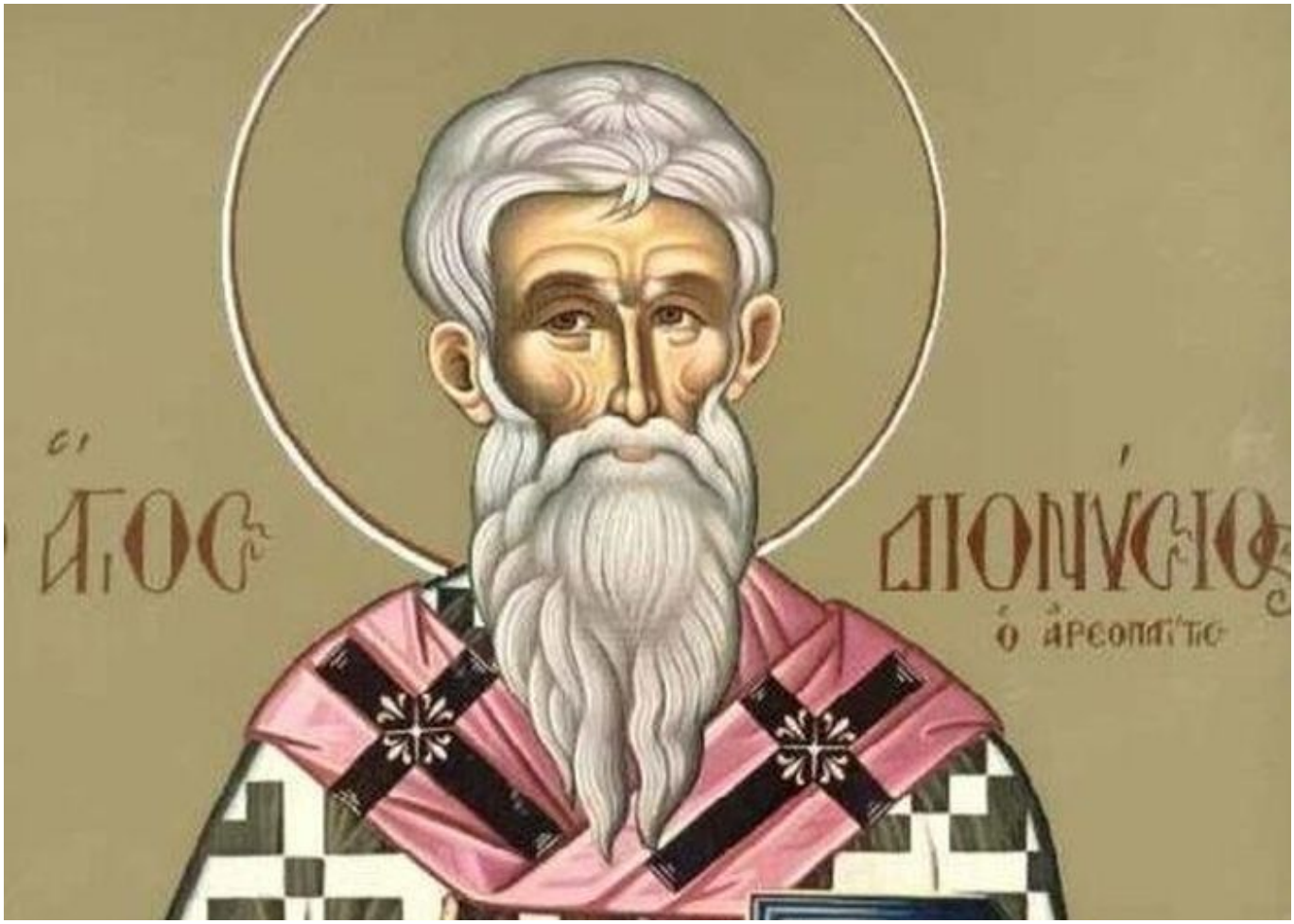

- Του π. Θεμιστοκλή Μουρτζανού

«Δύο σπουδαίες προσωπικότητες της πρώτης χριστιανικής ζωής και παράδοσης, που θα μπορούσαμε να τους χαρακτηρίσουμε ως Αποστολικούς Πατέρες του 1ου αιώνα μ. Χ. εορτάζει η Εκκλησία την 3η και την 4η Οκτωβρίου. **Προηγείται ο μαθητής, ο άγιος Διονύσιος ο Αρεοπαγίτης. Έπεται ο δάσκαλος, ο άγιος Ιερόθεος, πρώτος επίσκοπος Αθηνών.**

Και οι δύο υπήρξαν δικαστές. Μορφωμένοι στην αρχαιοελληνική παράδοση, στις επιστήμες, στη ρητορεία και τη φιλοσοφία έζησαν το θαύμα της κοινωνίας με τον Θεό διά της φύσεως και διά των προσώπων. Ο άγιος Διονύσιος βρέθηκε στην Ηλιούπολη της Αιγύπτου κατά τον καιρό της σταύρωσης του Χριστού. Όλοι οι φιλόσοφοι έζησαν μια έκλειψη ηλίου, η οποία υπερέβαινε όλους τους νόμους της Αστρονομίας. Τότε ο Διονύσιος είχε φωνάξει: «Σήμερα ή ο Θεός πάσχει ή ήλθε το τέλος του κόσμου». Ανακοίνωσε στον δάσκαλό του Ιερόθεο την εμπειρία του και περίμεναν μία απάντηση. Έγιναν και οι δύο δικαστές στον Άρειο Πάγο της Αθήνας και απολάμβαναν μεγάλης τιμής. Όταν ήρθε στην Αθήνα ο απόστολος Παύλος και μίλησε για τον άγνωστο Θεό στην Πνύκα και οι δύο έγιναν χριστιανοί. **Ο Παύλος χειροτόνησε τον Ιερόθεο, πρώτο επίσκοπο Αθηνών. Ο δάσκαλος μύησε τον μαθητή στα άρρητα μυστήρια του Θεού και εκείνος κατέγραψε τις διδασκαλίες στο περίφημο έργο του «Περί θείων ονομάτων»**. Όταν εκοιμήθη ο άγιος Ιερόθεος, ο Διονύσιος τον διαδέχθηκε στον επισκοπικό θρόνο της Αθήνας. Συνέχισε να γράφει και να διαμορφώνει την χριστιανική θεολογία με τρόπο αποφατικό, αρνούμενος να εξαντλήσει την αλήθεια του Θεού στην έκφραση των λέξεων που είναι πεπερασμένη. Δανείστηκε την φιλοσοφική γλώσσα, αλλά φανέρωσε ότι η μωρία του σταυρού εμώρανε την σοφία του κόσμου. Ο Χριστός είναι πέραν παντός ονόματος και πάσης ουσίας, κατοικεί απαθώς στον υπέρφωτο γνόφο, φανερώθηκε εν σαρκί και μας κατέστησε κοινωνούς του απροσίτου φωτός Του. Πριν κοιμηθεί ο άγιος Ιερόθεος μεταφέρθηκε μαζί με τον άγιο Διονύσιο στα Ιεροσόλυμα και παραστάθηκαν στην κοίμηση της Θεοτόκου και γι’ αυτό και ο άγιος Ιερόθεος συνέταξε ύμνους μοναδικούς. Ο άγιος Διονύσιος έφτασε μέχρι την Γαλλία,

κηρύττοντας τον Χριστό, και μαρτύρησε στα χρόνια του αυτοκράτορα Δομιτιανού.

Ας σταθούμε σε τρία σημεία στη ζωή των αγίων.

«Ή ο Θεός πάσχει ή ο κόσμος τελειώνει» ήταν η σκέψη του αγίου Διονυσίου που τη μοιράστηκε με τον δάσκαλό του άγιο Ιερόθεο στην έκλειψη ηλίου που συνόδευσε την σταύρωση του Χριστού. Μέσα από τη φύση γνωρίζουμε τον Θεό και την αλήθεια. Η φύση δεν είναι αντικείμενο λατρείας, όπως γίνεται σήμερα από τα διάφορα οικολογικά και περιβαλλοντικά κινήματα, αλλά αφορμή δοξολογίας του Θεού που τα πάντα εν σοφία εποίησε. Τα μυστικά της φύσης γίνονται έξοδος προς το μυστήριο του Θεού όταν βλέπουμε την πρόνοιά Του και την αγάπη Του. Όταν δεν προσπαθούμε όλα να τα ερμηνεύσουμε με τον νου μας, αλλά αφηνόμαστε στην δική Του δύναμη και παρουσία. Οι άνθρωποι, με τη δύναμη του λογικού και της επιστήμης, ζητούμε απαντήσεις κατά πάντα και διά πάντα. Δεν είναι μόνο η περιέργειά μας. Είναι και μία επιθυμία να φανούμε οι κλειδοκράτορες του κόσμου. Αυτό το μεταφέρουμε και σε όλα τα περιστατικά της ζωής μας. Θέλουμε τα πάντα να ερμηνεύονται. Όμως η πίστη στον Θεό γίνεται εμπιστοσύνη και για τα όσα δεν μπορούμε να αντιληφθούμε. Κι αυτό μας σώζει, διότι αφήνει την ύπαρξή μας χωρίς την αυτάρκεια μιας γνώσης που δεν της επιτρέπει να ανοιχτεί στο αιώνιο.

Ο δάσκαλος δίδαξε τον μαθητή προφορικά για τα μυστήρια του Θεού και τον άφησε να αποτυπώσει ο ίδιος με την πένα και τη φιλοσοφική του γλώσσα τα όσα μπορούσαν να κοινοποιηθούν. Έργο του δασκάλου, του γονέα, του παιδαγωγού εις Χριστόν δεν είναι να τα δώσει όλα στον μαθητή, στο παιδί, στο πνευματικό τέκνο, αλλά να του ανοίξει τον δρόμο διά της μεταδόσεως της εμπειρίας ώστε ο νεώτερος να προσθέσει. «Εκείνον δει αυξάνειν, εμέ δει ελαττούσθαι» (Ιωάν. 3, 30). Αυτή είναι και η χαρά της κοινωνίας, του μοιράσματος. Να υπάρχει πνεύμα μαθητείας από την πλευρά του νεώτερου και πνεύμα ταπείνωσης κι όχι έπαρσης από την πλευρά του μεγαλύτερου. Άλλωστε ο ένας συμπληρώνει τον άλλο.

Το τρίτο σημείο είναι πως **οι επιλογές μας δεν έχουν να κάνουν με τη στάση των άλλων, αλλά με βάση το τι μας εκφράζει**. Ζούμε σε μία εποχή συμβιβασμού με το ρεύμα του πολιτισμού, της κατανάλωσης, της υπερπληθώρας πληροφοριών, του τρόπου ζωής. Εύκολα κάνουμε ό,τι οι άλλοι, χωρίς να αναζητούμε τι μας εκφράζει πραγματικά και χωρίς να αναλαμβάνουμε την ευθύνη να παλέψουμε γι’ αυτό που θέλουμε να είμαστε. Η πίστη σήμερα δεν είναι μόδα. Δεν είναι επιλογή των πολλών, μολονότι δεν την απορρίπτουν ε εχθρότητα. Το «ακουσόμεθά σου» (Πράξ. 17, 32) που είπαν οι Αθηναίοι στον Παύλο δεν πτόησε τους αγίους Ιερόθεο και Διονύσιο. **Η μωρία του σταυρού και το αδιανόητο της ανάστασης δεν έκαναν τους αγίους να ακολουθήσουν τους πολλούς, αλλά βρήκαν στον λόγο του αποστόλου την απάντηση για την αναζήτηση που είχε η ψυχή τους ως προς το νόημα της ζωής, ως προς τον Θεό, τον άνθρωπο και τον κόσμο, ως προς την ύπαρξη που θέλει τρόπο για να**

νικήσει τον θάνατο. Και σπούδασαν με την προσευχή, την κοινωνία με τον Θεό, την ανοιχτή καρδιά, τη θυσία και την αγάπη την αποκάλυψη του Θεού, ακόμη κι αν έπρεπε να βαδίσουν την οδό της μοναξιάς ως προς τον κόσμο. Έκαναν πράξη έτσι και την προτροπή του Χριστού: «Ἐσεῖς ν' ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθρούς σας, νὰ κάνετε τὸ καλὸ καὶ νὰ δανείζετε, χωρὶς νὰ περιμένετε νὰ πάρετε πίσω τίποτα» (Λουκ. 6, 35), την προτροπή Του να μην συμβιβαζόμαστε με τον εύκολο δρόμο, με τον δρόμο των πολλών, με ό,τι μας χωρίζει από την αγάπη και την αλήθεια.

Ας παρακαλούμε τους αγίους να μας δίνουν κι εμάς εμπιστοσύνη στον Θεό, ιδίως για όσα δεν μπορούμε να ερμηνεύσουμε, διάθεση μάθησης και ταπείνωσης και αλληλοσυμπλήρωσης εν αγάπη, ώστε να βαστάζουμε αλλήλων τα βάρη και να μαθαίνουμε ο ένας από τον άλλο και πνεύμα αντίστασης στην ομοιομορφία του κόσμου.

«***Τό περιφανέστατον τῶν σῶν συνταγμάτων Ὅσιε, περί τά θεῖα θεάματα, ὁ Διονύσιος ὁ πολύς τά θεῖα τοῖς πιστοῖς ἐκήρυξε καί τό ὑπερφυές τῶν δογμάτων σου. Μεθ' οὗ δυσώπησον δωρηθῆναι ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν τήν εἰρήνην καί τό μέγα ἔλεος***» (ἀπό τα στιχηρά τοῦ Ἑσπερινοῦ τῆς ἑορτῆς τοῦ ἁγίου Ἱεροθέου)

(Σε μετάφραση: Το πιο ξεχωριστό από τα όσα συνέταξες Όσιε Ιερόθεε σχετικά με τα όσα μπορούμε να δούμε από τον Θεό ο σπουδαίος ως προς την κοινωνία με τον Θεό Διονύσιος ο μαθητής σου διεκήρυξε και μαζί και τα δόγματα που συνέλαβες με την καρδιά σου και ξεπερνά το νόημά τους την ανθρώπινη φύση. Μαζί με τον Διονύσιο παρακάλεσε να δοθεί ως δώρο στις ψυχές μας η ειρήνη και το μέγα έλεος)

Κέρκυρα, 4 Οκτωβρίου 2020

Ιεροθέου Αθηνών και Διονυσίου του Αρεοπαγίτου